

**ARBETARSKYDDSTYRELSENS
FÖRFATTNINGSSAMLING**

AFS 1990:18

Utkom från trycket
den 25 februari 1991

OMVÅRDNADSARBETE I ENSKILT HEM

Beslutad den 13 december 1990

OMVÅRDNADSARBETE I ENSKILT HEM

Arbetarskyddsstyrelsens kungörelse med föreskrifter om omvårdnadsarbete i enskilt hem samt allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna

Beslutad den 13 december 1990

Arbetskyddsstyrelsens kungörelse med föreskrifter om omvårdnadsarbete i enskilt hem

Beslutad den 13 december 1990

Arbetskyddsstyrelsen meddelar med stöd av 18 § arbetsmiljöförordningen (SFS 1977:1166) följande föreskrifter.

1 § Dessa föreskrifter gäller arbete i enskilt hem inom socialtjänst, annan därmed jämförbar hemtjänst samt hälso- och sjukvård.

2 § Vid planering, organisation och genomförande av arbetet skall hänsyn tas till alla förhållanden som kan påverka arbetstagares fysiska och psykiska hälsa.

3 § Arbetsgivaren skall se till att arbetstagarna har grundläggande utbildning för de arbetsuppgifter som skall utföras samt de särskilda kunskaper som arbetsförhållandena i det enskilda hemmet kräver. Arbetstagarna skall få information om de förhållanden som påverkar arbetsmiljön, instruktioner för arbetet samt stöd och handledning.

4 § Tunga manuella lyft och andra fysiskt påfrestande arbetsmoment skall undvikas. Arbetstagarna skall få den instruktion i lyft- och förflyttningsteknik som behövs.

5 § Arbetsgivaren skall se till att det finns tillräcklig utrustning för arbetet. Utrustningen skall vara tillfredsställande från skyddssynpunkt.

6 § När det finns risk för överkänslighet mot ett ämne, allergiska reaktioner, smitta eller infektion som inte kan förebyggas på annat sätt och när de hygieniska förhållandena i övrigt kräver det skall personlig skyddsutrustning användas.

7 § Psykiskt påfrestande arbetsmoment skall undvikas eller begränsas. När arbetet är psykiskt påfrestande skall arbetstagarna regelbundet få särskilt stöd och handledning. När arbetet innebär påtaglig risk för att arbetstagare utsätts för våld, hot eller andra starkt psykiskt påfrestande förhållanden får arbetet inte utföras som ensamarbete.

8 § Arbetstagarna skall ha tillgång till lämpliga personalutrymmen i form av dusch-, toalett-, kläd- och matutrymme samt utrymmen för arbetets planering.

Ikraftträdande

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 april 1991. Samtidigt upphävs arbetskyddsstyrelsens allmänna råd beträffande omvårdnadsarbete i enskilt hem (AFS 1984:11).

Arbetskyddsstyrelsens allmänna råd om tillämpningen av föreskrifterna om omvårdnadsarbete i enskilt hem.

Arbetskyddsstyrelsen meddelar följande allmänna råd om tillämpningen av arbetskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1990:18) om omvårdnadsarbete i enskilt hem.

Bakgrund och syfte

Människor bor numera kvar hemma i allt större utsträckning och behöver därvid mer hemtjänst och hemsjukvård. Arbetsmiljön inom hemtjänsten och hemsjukvården har därför på senare år fått en större uppmärksamhet. Detta arbete upplevs ofta meningsfullt och kan innebära möjlighet till personlig utveckling men det kan också medföra problem. Dåliga arbetsställningar, psykisk press, olycksfalls- och våldsrisker utgör de största svårigheterna. Belastningsskador är de oftast anmälda arbetsskadorna och medför ofta långa sjukperioder. Känslor av otillräcklighet samt psykisk belastning upplevs av många arbetstagare som de största nackdelarna med arbetet. Svårigheter i arbetet kan antas bidra till personalomsättning, sjukfrånvaro, belastningsskador och omplaceringsbehov inom hemtjänsten och hemsjukvården. Det pågår ett omfattande arbete med att lösa dessa frågor.

Arbetsmiljölagens övergripande krav är en i fysiskt och psykiskt avseende god arbetsmiljö. Detta är för dem som arbetar inom hemtjänst och hemsjukvård i hög grad en arbetsorganisatorisk fråga samt en fråga om utbildning och samråd. Möjligheterna att göra organisatoriska och tekniska arbetsmiljöförbättringar på arbetsplatsen kan dock vara begränsade. När ändringar i arbetsmiljön i hemmet aktualiseras är det mycket viktigt att detta sker i samråd med den enskilde.

Syftet med dessa föreskrifter är att skapa ett instrument för att minska arbetsmiljöriskerna i detta slags arbete. Arbetsmiljöreglerna kan inte styra verksamhetens innehåll eller insatsernas omfattning men väl arbetets uppläggnings och förutsättningar. Det ankommer därför inte på yrkesinspektionen att ta ställning till om och i vilken utsträckning en vårdtagare skall ges hemtjänst eller hemsjukvård. Däremot är inspektionen skyldig att ställa de krav enligt arbetsmiljölagen som kan behövas för en sund och säker arbetsmiljö.

Kommunens ansvar enligt socialtjänstlagen (SFS 1980:620) samt landstingets ansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen (SFS 1982:763) innebär bl a att människor får service och vård i sitt hem. Ansvar för den enskildes hemtjänst och hemsjukvård begränsar dock inte kommunens och landstingets ansvar för arbetsmiljön enligt arbetsmiljölagen. Det är här fråga om tre lagar som gäller parallellt utan att någon av dem formellt har företräde framför de andra.

Det enskilda hemmet är den lägenhet eller den fastighet som den som får hemtjänst eller hemsjukvård förfogar över för sitt boende. Lägenhet i servicehus räknas som enskilt hem. Som ett enskilt hem räknas däremot inte utrymmen som kommunen direkt disponerar.

Arbetet i det enskilda hemmet innebär främst hjälp med skötsel av hemmet, med måltider,

personlig hygien och förflyttning samt med vård och rehabilitering. Det kan också vara fråga om att tex vara ett sällskap för den enskilde och att stödja denne när det gäller att ta olika slags kontakter.

Det är viktigt att kommunen, landstinget eller annan arbetsgivare vid planering av verksamheten tar hänsyn till de krav på arbetsorganisation, utbildning, information och utrustning som kan behöva uppfyllas för att arbetsmiljön skall bli tillfredsställande. De exempel som finns i dessa allmänna råd är naturligtvis inte heltäckande eftersom förhållandena varierar över tid och rum.

Allt arbete i det enskilda hemmet bör planeras i nära samarbete med den enskilde eller dennes företrädare. Ofta sker planeringen i en vårdplaneringsgrupp med representanter för både hemtjänsten och hemsjukvården. Det är viktigt att de olika yrkesgrupper som berörs ges möjlighet att medverka vid planeringen av vården. Det är angeläget att arbetsgivaren bedriver ett aktivt arbetsmiljöarbete med inriktning på förebyggande åtgärder vid planering och organisation av verksamheten samt vid information om arbetet.

Tillsynen enligt arbetsmiljölagen utövas i första hand av yrkesinspektionen. I 15 § arbetsmiljöförordningen regleras i vilken omfattning inspektionsbesök i hemmet skall ske. "Särskild anledning" i bestämmelserna kan vara att ett olycksfall inträffat och behöver utredas. Respekten för den enskildes integritet kräver att denne alltid tillfrågas innan ett inspektionsbesök görs i dennes hem. Inspektion mot den enskildes vilja med stöd av 7 kap 5 § arbetsmiljölagen torde bara bli aktuellt i speciellt angelägna fall, tex om en svårare olycka inträffat. I det löpande arbetsmiljöarbetet är yrkesinspektionens roll huvudsakligen informerande. När det behövs en inspektion kan det ofta räcka med ett sammanträffande med arbetstagarna och arbetsgivaren på annan plats än i det berörda hemmet.

Kommentarer till enskilda paragrafer

Till 1 § Arbetsmiljölagen är inte tillämplig på arbete som utförs i arbetsgivarens hushåll. Det betyder att lagen inte gäller när den som får hjälp själv är arbetsgivare till den som utför arbetet. Här gäller i stället lagen om arbetstid m m i husligt arbete, den s k hembiträdeslagen (SFS 1970:943). När arbetstagaren är medlem av arbetsgivarens familj gäller dock inte heller denna lag. Tillsyn av hembiträdeslagens efterlevnad utövas i första hand av yrkesinspektionen.

Exempel på personal som ofta arbetar i enskilda hem är vårdbiträden, distrikts- och undersköterskor, hemtjänstassistenter/inspektörer, barnvårdare och familjeterapeuter. Arbetsterapeuter, sjukgymnaster, socialsekreterare och kuratorer är exempel på andra personalkategorier som berörs.

Annan jämförbar hemtjänst kan tex lämnas av stiftelser, bolag och föreningar, tex i form av brukar- eller personalkooperativ.

Till 2 § I socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen finns vissa bestämmelser om att insatsen för den enskilde skall utformas och genomföras tillsammans med denne. För att arbetsmiljön skall bli tillfredsställande är det viktigt att arbetsgivaren i samband med beslutet om hemtjänst och hemsjukvård tar hänsyn till alla de förhållanden i det enskilda hemmet som kan påverka arbetet där. I bilaga 1 finns exempel på arbetsmiljöaspekter som är viktiga att beakta vid arbetets planering.

För att den som beslutar om hemtjänst och hemsjukvård skall kunna väga in arbetsmiljöaspekter behövs dels tillräcklig tid vid planeringen av arbetet, dels tillräckliga kunskaper om arbetsmiljön. Det är viktigt att det tydligt och konkret framgår för arbetstagarna och den enskilde vad arbetet omfattar. Det är värdefullt om detta kan anges skriftligen. Det är viktigt att arbetsgivaren uppmärksammar om arbetsförhållandena förändras. Arbetsgivaren kan då behöva vidta andra arbetsmiljöåtgärder.

Vid tillfälliga eller akuta insatser liksom vid det första besöket i ett hem är det ibland inte praktiskt möjligt att bedöma arbetsmiljön ur alla aspekter. Det viktiga är att alla förhållanden beaktas så snart detta är möjligt så att lämplig arbetsorganisation, bemanning, särskild utbildning, tekniska hjälpmedel, bostadsanpassning, speciella tjänster såsom hemsändning osv kan ordnas. Det är viktigt att ta hänsyn till arbetstagarnas sammanlagda arbetsbelastning, t ex att de skall förflytta sig mellan olika arbetsplatser under en och samma arbetsdag.

Även då arbetet är planerat och ordnat på lämpligt sätt kan akuta svårhanterliga situationer uppstå. Sjukdomstillstånd förvärras oväntat, man behöver hjälp med någon som fallit till golvet osv. Arbetstagarna kan i dessa situationer behöva snabb hjälp. Vanlig telefonkontakt med sjukvården, polisen etc är ofta tillräcklig. Många äldre och/eller rörelsehindrade personer har också någon typ av trygghetslarm. Där varken telefon eller larm finns är det viktigt att arbetstagarna på annat sätt kan påkalla lämplig hjälp tex genom biltelefon, bärbar telefon, kommunikationsradio eller personsökare.

Till 3 § Arbetsgivaren har en allmän skyldighet enligt arbetsmiljölagen (3 kap 3 §) att förvissa sig om att arbetstagaren har den utbildning som behövs och vet vad han har att iakttaga för att undgå riskerna i arbetet. Detta kan t ex gälla hur tekniska hjälpmedel skall användas, rengöras och underhållas eller att kunskaper i konflikthantering kan behövas för att undvika personliga motsättningar och våld.

Grundläggande utbildning för dem som arbetar med hemtjänst och hemsjukvård kan ges på olika sätt och vara av varierande längd och innehåll beroende på den enskildes kunskaper och färdigheter. Särskilda kunskaper kan behövas för vissa arbetsuppgifter tex

- tunga manuella lyft eller andra fysiskt påfrestande arbetsmoment
- hantering av allergiframkallande eller på annat sätt skadliga ämnen
- riskavfallshantering
- arbete nära smittkälla
- medicinsk behandling
- hjälp till personer med funktionshinder
- hjälp till personer med psykiska problem
- hjälp till personer med missbruksproblem
- hjälp till personer i kris
- hjälp till personer från en annan kulturkrets eller med ett annat språk
- arbete i ett hem där andra personer har psykiska problem eller har missbruksproblem
- vård i livets slutskede
- konflikthantering

Det är viktigt att arbetstagarna har kunskap om de lagar som reglerar själva verksamheten, nämligen socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Det är väsentligt att arbetstagarna känner till den enskildes hjälp- och vårdbehov, vad den enskilde själv vill och kan göra samt de ergonomiska, hygieniska, psykiska och sociala förhållandena i hemmet. För att undvika

missförstånd är det bra om det går att samtidigt informera den enskilde och arbetstagarna om arbetsuppgifterna. Det är också viktigt att familjemedlemmar som kommer att beröras får tillräcklig information om vari arbetsinsatserna kommer att bestå, så att inga missförstånd uppkommer.

Förhållandena i det enskilda hemmet kan ändras, arbetstagare kan få förhinder o s v. För att inget informationsglapp skall uppstå är det viktigt med väl utvecklade informationsrutiner mellan den enskilde och arbetstagarna. Det är enligt 3 kap 3 § arbetsmiljölagen arbetsgivaren som skall se till att arbetstagarna får god kännedom om arbetsförhållandena.

Nära engagemang mellan den enskilde och arbetstagarna upplevs i allmänhet positivt av båda parter och är ofta en viktig källa till motivation och arbetstillfredsställelse. Utvecklingen går mot att den enskilde tillsammans med arbetstagaren utformar och tar ett allt större ansvar för innehållet i omvårdnaden. Om den enskilde blir särskilt beroende av en viss arbetstagare kan dock detta ibland upplevas psykiskt krävande för arbetstagaren. Om den enskilde eller dennes anhöriga har klagomål på arbetet kan de personer som arbetar i hemmet ha svårt att bemöta kritiken. Det är därför viktigt att den enskilde ges möjlighet att framföra eventuella klagomål direkt till arbetsledaren. I vissa av dessa situationer kan stöd och handledning behövas, tex av psykolog, kurator, läkare, socialsekreterare eller distriktssköterska.

Det är angeläget att arbetstagarna träffas regelbundet för information, samråd, utbildning och fördelning av arbetsuppgifter. Det är också viktigt att arbetsledare deltar i sammankomsterna. Det kan vara lämpligt att bjuda in representanter från socialtjänsten, hälso- och sjukvården och olika intresseorganisationer.

Till 4 § Belastningsskador p g a arbete som innebär lyft, vändning eller fysiskt stöd, t ex vid bäddning, hjälp vid toalettbesök eller gångträning är vanliga. Det är viktigt att arbetet organiseras så att skaderiskerna så långt som möjligt undanröjs. Följande förhållanden inverkar på möjligheterna att undanröja dessa risker:

- hur tung den enskilde är som behöver hjälp med lyft, vändning o dyl.
- hur mycket denna person själv kan hjälpa till, tex stödja på benen
- hur ofta tunga moment behöver utföras och hur lång tid de tar
- utrymmen i bostaden som bestämmer vilka arbetsställningar arbetstagarna måste inta
- antalet arbetstagare
- om det finns plats för lyfthjälpmedel
- typen av utrustning och inredning i hemmet, t ex tunga dammsugare, stora mattor
- i vilken utsträckning man riskerar att halka
- tillgången till tekniska hjälpmedel
- utbildning och instruktion
- arbetstagarnas individuella förutsättningar

Se även arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om arbetsställningar och arbetsrörelser (AFS 1983:6).

Omfattningen av hemtjänsten och hemsjukvården är vägledande för planeringen av arbetet beträffande antalet arbetstagare, tekniska hjälpmedel, annan utrustning, hemsändning av varor eller särskild utbildning och instruktion i lyft- och förflyttningsteknik. När det av medicinska skäl inte går att använda tekniska hjälpmedel är det angeläget att arbetsgivaren vidtar andra åtgärder, tex ökar bemanningen. Arbetstagarna kan också behöva särskild utbildning i lyft-

och förflyttningsteknik. Arbetstagarna är enligt arbetsmiljölagen (3 kap 4 §) skyldiga att följa givna föreskrifter och använda de skyddsanordningar som behövs för att förebygga ohälsa och olycksfall.

Det kan vara förenat med vissa risker att transportera mat eller viss utrustning till det enskilda hemmet. Transportproblemet är viktigt att lösa redan vid planeringen av service och vård. Att transportera dammsugare eller tvättsäck liksom plastkassar fyllda med varor på en vanlig cykel är i regel inte lämpligt.

Till 5 § De enskilda hemmens inredning och utrustning varierar från arbetsmiljösynpunkt, t ex när det gäller diskbänk, säng, dammsugare eller andra apparater. Människor har olika möjligheter och vilja att skaffa ny utrustning. När arbetsgivaren finner att brister i inredning och utrustning försvårar arbetet eller innebär risker, är det viktigt att arbetsgivaren tar hänsyn till detta vid planeringen av arbetet. Bristerna kan avhjälpas t ex genom att flera delar på arbetsuppgifterna eller att längre tid anslås till arbetet. I vissa fall kan det vara nödvändigt att arbetsgivaren skaffar annan utrustning. Personliga hjälpmedel och bostadsanpassning är till för att förbättra villkoren för den enskilde men kan också förbättra arbetsförhållandena. Det är viktigt att både den enskilde och arbetstagarna får information om de olika tekniska hjälpmedel som finns. Det är också angeläget att den enskilde och de som arbetar i hemmet lär sig använda hjälpmedlen tillsammans.

Medicinteknisk utrustning används allt mer inom hemtjänst och hemsjukvård. Skadad eller felaktigt installerad elmateriel kan innebära risk för olycksfall med många gånger allvarliga följder. Det är därför viktigt att elektriska apparater som används är felfria, rätt installerade samt anpassade för användning i ett enskilt hem. Det är viktigt att de som arbetar i hemmet kan hantera den elektriska utrustningen. I statens energiverks författningssamling (STEV-FS 1988:1), med senare gjorda ändringar, finns regler om skyddsjordning, isolering och märkning av elektrisk materiel.

Upplåtare av tekniska hjälpmedel t ex eldriven säng eller syrgasaggregat har också ett arbetsmiljöansvar vid sidan av arbetsgivaren. De bruksanvisningar som behövs skall följa med när hjälpmedlet avlämnas. Det skall också vara tydligt märkt med uppgifter av betydelse för att förebygga ohälsa och olycksfall (3 kap 8 § arbetsmiljölagen).

Till 6 § Risken för att utveckla allergi mot ett ämne, s k sensibilisering, ökar vid långvarig eller upprepad exponering för ämnet och vid exponering för höga halter av ämnet. Allergener som kan förekomma vid arbete i enskilt hem är vissa rengöringsmedel och växter, läkemedel tex cytostatika, husdjur och tobaksrök. Benägenheten för sensibilisering skiljer sig dock mycket mellan olika individer.

Det är viktigt att uppmärksamma att många ämnen kan vålla förgiftning, frätskada, allergi, brand m m om de inte förvaras och används på betryggande sätt eller är tillräckligt märkta. En grundregel är att farliga ämnen alltid bör förvaras i sina originalförpackningar som bör hållas tätt förslutna. Det är olämpligt att förvara farliga ämnen tillsammans med matvaror. Kännedom om användningsområde och dosering av farliga ämnen i hemmet kan förhindra skador.

Föreskrifter om farliga ämnen finns i arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om farliga ämnen (AFS 1985:17).

Vanliga smittsamma infektionssjukdomar är vissa barnsjukdomar, förkylningar, stafylo- och streptokockinfektioner. Även tuberkulos, hepatit och HIV-infektion är smittsamma. Se arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om skydd mot blodsmitta (AFS 1986:23).

När det gäller att förebygga skador från riskavfall, t ex kanyler, trasiga flaskor samt läkemedelsrester finns bestämmelser i arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om hantering av riskavfall (AFS 1989:2).

Om betryggande skydd mot ohälsa och olycksfall inte kan uppnås på annat sätt skall enligt 2 kap 7 § arbetsmiljölagen personlig skyddsutrustning användas. Denna skall tillhandahållas av arbetsgivaren. I detta anses även ligga att den skall bekostas av arbetsgivaren om inte gällande avtal anger något annat. Enligt 3 kap 4 § arbetsmiljölagen skall arbetstagare medverka till att åstadkomma en tillfredsställande arbetsmiljö. I bestämmelsen ligger en skyldighet för arbetstagarna att använda den skyddsutrustning som arbetsgivaren tillhandahåller.

Vid omläggning av sår, grov rengöring och smittfarligt arbete är det viktigt att använda skyddsrock, skyddshandskar eller andningsskydd. Vid hantering av t ex cytostatika är det också viktigt att använda skyddskläder. Det kan också vara lämpligt att använda personlig skyddsutrustning vid badhjälp och vid den enskildes personliga hygien.

Se arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om cytostatika (AFS 1984:8) och arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om skydd mot blodsmitta (AFS 1986:23).

Till 7 § De som arbetar inom hemtjänsten och hemsjukvården kommer i nära kontakt med enskilda personer. I vissa hem förekommer missbruksproblem eller psykiska sjukdomar. Arbetstagarna riskerar då att utsättas för hot, våld eller andra psykiskt påfrestande förhållanden såsom tillmälen, beskyllningar och sexuella anspelningar. Det är viktigt att arbetsgivaren ser till att ge information om hur olika psykiska sjukdomar yttrar sig och i vilka fall de utgör ett hot mot arbetstagarna. Detta kan minska arbetstagarnas eventuella rädsla eller känsla av otillräcklighet. Det är också viktigt att arbetsgivaren har en arbetsorganisation som ger utrymme för fortlöpande handledning och stöd. Handledning och stöd till såväl arbetsledare som vårdbiträden kan lämnas av någon inom den egna arbetsorganisationen eller av någon utanför denna, t ex företagshälsovården. För att underlätta samarbetet med den enskilde behöver denne ibland information om t ex arbetets organisation. Det kan tex gälla information om antalet arbetstagare. Se även arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter om ensamarbete (AFS 1982:3), styrelsens allmänna råd om psykiska och sociala aspekter på arbetsmiljön (AFS 1980:14) och styrelsens allmänna råd beträffande våldsrisker i arbetsmiljön (AFS 1983:1).

Till 8 § För dem som arbetar inom hemtjänsten och hemsjukvården kan arbetet innebära kroppsansträngning, psykisk anspänning och smittorisk. Arbetstagarnas möjligheter att byta kläder, duscha eller ta rast i det enskilda hemmet är mycket begränsade. Endast i undantagsfall kan det anses lämpligt att arbetstagaren intar sina måltider på arbetsplatsen.

Behovet växlar av särskilda utrymmen för t ex hygien, måltider och vila. Det är viktigt att arbetet planeras så att arbetstagarna får faktiska möjligheter att göra de besök som behövs i personalutrymmen och i lokaler för arbetets planering.

Exempel på arbetsmiljöaspekter som är viktiga att beakta vid arbetets planering.

a. *Ergonomiska förhållanden*

- den enskildes vikt och fysiska hälsa
- bostadens tillgänglighet, läge, storlek och skick, t ex trappor eller rullstolsramp, avstånd till affärer och allmän väg
- städ- och tvättutrustning, tex tung eller sliten utrustning
- utrymmen för den personliga hygien
- arbetshöjder, tex vid säng och diskbänk
- möblering och inredning, t ex sängens placering samt tunga möbler och mattor
- tekniska hjälpmedel, t ex lyftanordning, samt förvaringsutrymmen för dessa

b. *Hygieniska förhållanden*

- smittorisk, t ex vid sjukdom eller ohyra
- allergirisk när det finns olika slags läkemedel, rengöringsmedel eller husdjur
- explosionsrisk från t ex oxygen
- förgiftnings- eller frättrisk från olika slags ämnen
- nedsmutsning, t ex vid inkontinens eller missbruk
- olika slags riskavfall
- tvättmöjligheter, t ex tillgång till tvättmaskin

c. *Psykiska och sociala förhållanden*

- den enskildes psykiska hälsa
- hur kontaktbar den är som får hemtjänst och hemsjukvård
- antal personer som bor i hemmet samt deras anknytning till den enskilde
- missbruksproblem
- hot, våld eller liknande psykiska påfrestningar

Aktuella regler m m

Svensk författningssamling (SFS)

Arbetsmiljölagen	SFS 1977:1160
Arbetstidslagen	SFS 1982:673
Förordningen om statskommunalt bostadsanpassningsbidrag	SFS 1987:1050
Hälso- och sjukvårdslagen	SFS 1982:763
Hälsoskyddslagen	SFS 1982:1080
Lagen om arbetstid m m i husligt arbete	SFS 1970:943
Lag om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m fl	SFS 1985:568
Läkemedelsförordningen	SFS 1962:701
Sekretesslagen	SFS 1980:100
Socialtjänstlagen	SFS 1980:620

Arbetarskyddsstyrelsens författningssamling (AFS)

Anlitande av minderåriga i arbetslivet	AFS 1990:19
Arbetsställningar och arbetsrörelser	AFS 1983:6
Cytostatika	AFS 1984:8
Ensamarbete	AFS 1982:3
Farliga ämnen	AFS 1985:17
Första hjälpen vid olycksfall och akut sjukdom	AFS 1984:14
Hygieniska gränsvärden	AFS 1990:13
Maskiner	AFS 1986:21
Personalutrymmen	AFS 1984:10
Personlig skyddsutrustning	AFS 1982:13
Psykiska och sociala aspekter på arbetsmiljön	AFS 1980:14
Riskavfall	AFS 1989:2
Skydd mot blodsmitta	AFS 1986:23
Skyddsåtgärder mot skada genom fall	AFS 1981:14
Våldsrisker i arbetsmiljön	AFS 1983:1
Åtgärder mot luftföroreningar till förebyggande av ohälsa	AFS 1980:11

Arbetarskyddsstyrelsens anvisningshäften

Rullstolshissar (anvisning nr 130)

Handikappinstitutet

Överflyttning - aktiviteter, hjälpmedel

Sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut

Metodbok för sjukvårdens arbete (1988)